

Jutlus Nõos P, 26.01.20 kell 11.00, 3. pühapäev *post Epiphania*s

Lektsioonid: Hb 11:1–10; Jh 4:39–42

Jutlus: Js 30:18–21

Laulud: 216 (1–5); 317 (1–3, 4); 57 (1–4); 303 (1–5)

Ja ometi ootab Issand, et teile armu anda, ja jääb kõrgeks, et teie peale halastada, sest Issand on õiguse Jumal, õndsad on kõik, kes teda ootavad. Jah, sina, rahvas Siionis, kes elad Jeruusalemmas, ära enam nuta! Tema on sulle tõesti armuline, kui sa appi hüüad. Seda kuuldes ta vastab sulle. Issand annab teile küll hädaleiba ja viletsusevett, kuid su õpetajad ei jää enam kõrvale, vaid su silmad saavad näha su õpetajaid. Ja su kõrvad kuulevad sõna, mis su tagant ütleb, kui te kaldute paremale või vasakule: „See on tee, käige seda!”

Meie tänase kirjakohta prohvetisõna algab sõnadega „ja ometi“. Kui vaatame lähemalt algkeelset teksti, siis selgub, et tegemist on siiski järeldava sidesõnaga *wālāḳēn* 'seepärast'. Niisis „seepärast ootab Issand, et teile armu anda, ja jääb kõrgeks, et teie peale halastada...“

Mispärast siis Issand ootab?

Eelmisest lõigust selgub, et Issand taunib Juuda riigi plaani pöörduda kaitseks Assüüria agressiooni vastu Egiptuse poole. Issand hoiatab Juudat: kui te ütlete „me põgeneme hobuse seljas“, siis hakkabki vaenlane teid taga ajama. Abi saamiseks tuleb pöörduda ei kellegi muu kui Jumala poole, siis on tehtud õige valik. (Ajalooliselt on tegemist 8. ja 7. eelkristliku sajandi vahetusega, mil Juuda kuningas Hiskija tõepoolest ei andnudki kiusatusetele järele ega pöördunud Egiptuse poole, säilitades sellega veel mõneks ajaks Juuda riigi iseseisvuse.)

Nõnda näib, et see „seepärast“ on seotud Juuda meeleheiteliga antud olukorras. Kui Issand näeb, et inimene või rahvas on viidud ahastuses viimse piirini, siis talitseb ta oma viha selle rahva vastu ja ootab karistusega. Tuleb meelde Ps 51:19, kus Taavet ütleb: „Jumalale meelepärane ohver on murtud vaim, murtud ja purukslöödud südant ei põlga Jumal.“

Tõepoolest, kui inimene või rahvas loodab omaenda jõule, siis ei taha Jumal teda aidata, sest inimeste südames pole siis kohta Jumalale. Aga kui enda jõust enam ei piisa, siis vaatab Jumal inimese südame kimbatusele ja tuleb appi.

Niisiis, Jumal ootab. Ootab mida? Seda ütleb meie kirjakohta 19. salm: „Tema on sulle tõesti armuline, kui sa appi hüüad.“ Ja meie kirjakohtale järgnev salm 22 lisab veel ühe asja, mida Jumal ootab, nimelt loobumist ebajumalatest. Seega tahab Jumal, et inimene teda appi hüüaks ja loobuks oma elus teistest jumalatest. Kui inimene või rahvas niimoodi teeb, siis on Jumal pikameelne ega kiirusta oma viha avaldamisega.

Ja ometi me teame, et ei rahvad ega üksikisikud suuda seda Jumala ootust täita. Inimesed tahavad oma elu elada ilma Jumalata ja kummardada jumalaid, kes pole jumalad – neid, kes pole maailma loonud, vaid on ise loodud: raha, võim, tervis, sõjaline ja poliitiline turvalisus, inimõigused, ka haridus, kui see pole rajatud Looja Jumala alusele.

Seetõttu, kui keegi küsiks, miks on maailmas ja ka Piibli lehekülgedel nii palju vägivalda ja verevalamist, siis saabki vastata ainult nii: inimene ei suuda vastata Looja Jumala ootustele ja Jumal on sunnitud inimesi karistama. Just samamoodi nagu isa karistab pahandust teinud last.

Kuid nii nagu isa on viimselt armuline oma pahandust teinud lapse vastu, on Jumal armuline ka inimkonna vastu, kes Teda oma käitumisega pidevalt kurvastab. Seepärast ütleb prohvet meie kirjakohtas: „Issand annab teile küll hädaleiba ja viletsusevett, kuid su õpetajad ei jää enam kõrvale, vaid su silmad saavad näha su õpetajaid.“

Niisiis on rahvaste ja üksikinimeste elus näguripäevad paratamatud, kuid Jumal annab inimestele sellegipoolest õpetajaid. Algkeeles on sõna siin sõna *mōwreḳā* puhul tegelikult tegemist grammatilise ainsusega, seega „sinu õpetaja“. Kuid seda võib mõista ka mitmusena. See grammatiline tõlgendusvõimalus annab ühtlasi teoloogilise tõlgendusvõimaluse.

Kes on siis need „õpetajad“? Küllap tulevad meile meelde prohvetid, keda Jumal saadab vahetevahel Jumalast võõrdunud inimkonda õpetama ja Jumala poole juhtima. Iisraelis on olnud

aegu, mil prohvetite tegevus pole olnud laialt levinud, nagu nt enne prohvet Saamueli tegutsema hakkamist 2. at lõpul eKr. Kuid see tõsiasi on nähtav maailma ajaloos ka laiemalt. Maailma rahvaid rõhutakse diktatuuride ja sõdadega ning juba näib, et pääsemislootust pole. Ent siis saadab Jumal mõne rahvajahi või väepealiku, või annab rahvale soodsa olukorra, mis lubab diktaatoreil langeda ja sõdadel lõppeda. Ka meie enda maarahvas siin Balti mere ääres pole vabaks ja sõltumatuks saanud teisiti. Eks ole nädala pärast tähistatav Tartu rahu 100. juubelgi üks suur Jumala ime!

Õpetajaks on kindlasti ka Pühakiri. Juutidel on Toora ja kristlastel on Piibel. Ma ei hakka siin nimetama teiste religioonide pühi raamatuid, ehkki ka need on teatud viisil Jumala õpetus inimestele.

Meie kristlastena peame Pühakirjaks muidugi Piiblit, sest see õpetab meile ilmutust elavast Jumalast. Ometi kirjutab apostel Paulus 2Kr 3:6: „...kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks.“ Niisiis pole ka kristlastel Piiblist kasu siis, kui selle lugemist ei hingesta Jumala Püha Vaim.

Ja siin saab oluliseks meie kirjakohta sõna „õpetaja“ grammatiline ainsusevorm. Jumal on andnud maailmale tema patu ja tõrksuse tõttu küll „hädaleiba ja viletsusevett“, kuid ta on andnud ka Õpetaja suure tähega. Ja see Õpetaja on muidugi Jeesus Kristus. See Õpetaja on ainsuses ja see Õpetaja, nagu prohvet Jesaja ütleb, ei jää kõrvale, vaid meie silmad saavad Teda näha.

Gl 4:4 ütleb Paulus: „Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla, lahti ostma seadusealuseid, et me saaksime pojaseisuse.“ Õpetaja on seega Jumal, kes on Pojana meie juurde tulnud, et meid lõpuks lahti osta sellest lakkamatuna näivast kurjast saatusest, mil maailm tundub üksnes hädaoruna.

Võib tunduda, et Kristusest räägime me kirikus ju niigi kogu aeg ja ehk poleks siinkohal tarviski Tema tulekut maailma jälle meenutada – eriti hetkel, mil jõulud kui Kristuse sünnipüha on just läbi saanud. Siiski ei räägita selles pattulangenud maailmas Kristusest kunagi ülemäära palju.

Eelmisel nädalal EELK vaimulike konverentsil pidas ettekande Berliini Humboldti ülikooli praktilise teoloogia professor Wilhelm Gräb, kes püüdis kirjeldada viise, kuidas kõnetada inimest kaasaja ilmalikustuvas maailmas. Tema ettekanne oli hästi ülesehitatud ja väga huvitav. Kuid siiski esitas keegi auditooriumist küsimuse, kas ei tuleks sellisele inimesele kuulutada esmalt Kristust. Küsimus oli professori teoloogilise analüüsi juures muidugi üsna ülelihtsustav, kuid mõtlema selline vastandus siiski pani. Selle asemel, et sekulariseeruvale inimesele mitu sammu vastu tulla ning kõnelda talle usu ja kiriku kohta meelepäraseid asju, mis teda neist ära ei peletaks, tuleks alati leida võimalus kõneleda Kristusest – nii keeruline kui see ka ei tundu. Sest Kristus on ainus Õpetaja, kelle õpetus päästab surmast.

Oleme ülalpool juba kõnelenud ka Pühast Vaimust. Ka Tema on Õpetaja grammatilises ainsuses. Ja arusaadavalt pole Püha Vaim Õpetaja Jumala Isa ja Jeesus Kristuse kõrval, vaid kõik need kolm, Isa, Poeg ja Püha Vaim, ongi üks ja seesama Õpetaja suure tähega. Õpetaja on Kolmainsus.

Meie kirjakohta viimases salmis ütleb prohvet: „Ja su kõrvad kuulevad sõna, mis su tagant ütleb, kui te kaldute paremale või vasakule: „See on tee, käige seda!“ Meile on meie kristlase-elus antud Püha Vaim, kes juhib meid meie valikutes ja otsustustes. Eelpool oli juba juttu, kui kerge on inimesel irduda Jumala tahtest. See on nii seetõttu, inimese otsustusvõime halvab Jumalale vastanduv jõud, patt.

Siiski on Püha Vaim meile nagu karjane lammastele või kogenum kaasteeline rännakul. Tema kõneleb meile meie südame hääle kaudu Jumala ja Kristuse sõnu: armasta Jumalat kogu südamega ja kogu mõistusega ja kogu jõuga ning ligimest nagu iseennast. Jumala armastamine võib inimesele jääda abstraktseks, sest, nagu ütleb 1Jh 4:12, „Jumalat ei ole keegi iial näinud.“ Kuid apostel Johannes jätkab: „Kui me üksteist armastame, siis püsib Jumal meis ja tema armastus on saanud meis täiuslikuks.“

Inimestevahelised suhted rajanevad küll vastastikkusel austusel, viisakusel ja ka seksuaalsel veetlusel, kuid ilma Jumala Püha Vaimuta ei piisa ka neist. Üksteist austavad inimesed võivad järsku pettuda, kui kogevad teise puhul midagi sellist, mida nad poleks osanud arvata. Viisakus võib olla inimeste vahel vaid jahe ja omakasupüüdlik viis olukordi enda kasuks kontrolli all hoida. Ja romantiline armastus annab, nagu teada, varem või hiljem maad karmile reaalsusele: mu partner polegi selline nagu alguses arvasin.

Kuid vaid Püha Vaim meie Õpetajana ja õigele teele juhtijana annab inimestele võime üksteisele andestada, vabandust paluda ja halva heaks pöörata.

Kokkuvõtteks. Kõik see hea, mida oma elus kogeme, tuleb Jumalalt. Ja mitte selle tõttu, et oleksime selle kuidagi ära teeninud või raske tööga saavutanud, vaid selle tõttu, et Issand ootab, et meile armu anda, ja jääb veel taevasse, et meie peale halastada. „Sest Issand on õiguse Jumal, õndsad on kõik, kes teda ootavad.“

Õppigem siis Kolmainu Jumalalt ja oodakem kannatlikult Tema tulekut!

Aamen.